

ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΤΟΥ Κ. ΑΝΤ. ΧΑΤΖΗΠΟΣΤΟΛΟΥ

«Η «Μουσική Κίνηση» νιώθοντας ότι μία από τις κυριότερες υποχρεώσεις της άπεναντι της ελληνικής μουσικής, είναι να γνωρίσει στο αναγκαστικό της κοινό τη ζωή και το έργο των άδοκτα-εξαχμμένων συνθετών της παλιάς Αθήνας, ανέθεσε στον 'Αθηναίο δημοσιογράφο κ. 'Αντ. Χατζηποστόλου, που τούς γνώρισε κι 'έζησε στη συντροφιά τους, να τους παρουσιάσει σε μία σειρά βιογραφικών σημειωμάτων του. Για τον άναγνώστη τα σημειώματα αυτά θα έχουν διπλό ενδιαφέρον: Πρώτα γιατί θα γνωρίσει την πλειάδα των ρομαντικών εκείνων καλλιτεχνών (Πολυκράτης, Τριπόδης, Σακελλάριος, Κόκκινο, Χατζηποστόλου, Ξανθόπουλο, Ρόδιο, Σακελλαρίδη, κ.α.) που στάθηκαν οι πρώτοι δημιουργοί του αθηναϊκού τραγουδιού, κι ύστερα γιατί μέσα στις βιογραφικές αυτές αφηγήσεις του, ο κ. Χατζηποστόλου, ξαναζωντανεύει ενδιαφέροντα γεγονότα της ρομαντικής ζωής της παλιάς Αθήνας.

Τόν θυμολοίμαι ακόμη. Ήμουν παιδί και εκείνος ώριμος άνδρας. Κάθε Κυριακή έπρεπε να συναντηθούμε στον 'Αγιο Γεώργιο (Καρύση). 'Ο Πολυκράτης για να διευθινή το χορό της έκκλησίας και ό υποφαινόμενος για να υπηρετήσει στο χορό του Ναού.

Μέτριο άνάστημα μάλλον εύσωμος, μία γλυκύτατη μορφή, δύο έκφραστικά, γεμάτα καλούςνη μάτια, με την περιποιημένη πάντοτε νεγιειά του και το εμπρο-ζουράκι του, τη ζακέτα, που πάντοτε επίσης φορούσε. Ύψος σεμνότατο, βάδισμα με μικρά βήματα, λίγο χαμπαλιμένο το κεφάλι που ο' άφινε να καταλάβης ότι ή σκέψη του ήταν συγκεντρωμένη ειδικώς κάπου. Μειλίχιος, σεβάρδος, πρόθυμος να συνεννοηθώ.

Αυτός ήταν ό εξωτερικός σθένρωπος. 'Αλλά ποιός θα ήμπορούσε εύκολα να καταλάβη τη μουσική φλόγα που έκρυβε μέσα του ;

Και όμως. Πόσα δέν του όφειλε το αθηναϊκό τραγούδι και πρό παντός ή έκκλησιαστική μας μουσική !

Δυό χρονών παιδάκι ήμεινε όραμένος από τόν πατέρα του, που ήταν έγκατεστημένος στην Φιλιππούπολι. 'Ενα χρόνο άργότερα ή μητέρα του ήρθε στην 'Ελλάδα, παντρεύθηκε για δεύτερη φορά και κατάρθωσε να δώσει όλη την άπαιτούμενη μόρφωση στο παιδί της. 'Ο Πολυκράτης έπηρε δίπλωμα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου 'Αθηνών, έσπούδασε μουσική στο Μουσικό Δραματικό Σύλλογο και διδάχθηκε από τόν αλησιμόνητο 'Αλ. Καντακουζηνό, τήν έκκλησιαστική ίδιως μουσική.

Σχολάρχης στο Κορωπί, σχολάρχης κατόπιν, έπί 10 έτη, στο Μαραθίο και κατόπιν στος 'Αθήνας, σε διάφορα σχολαρχεία, ιδιωτικά σχολεία, στο Παρθενωγειών Χίλλ και στο 'Αρσάκειο. 'Επί συνεχώς βεβαίως έδιδασκε τά Γράμματα, και τη μουσική στος νέους. Κατά τό 1900 ανέλαβε και διετήρησε επί 15 χρόνια τη διεύθυνση του χορού του 'Αγίου Γεωργίου Καρύση, κατόπιν του 'Αγίου Διονυσίου του 'Αρεοπαγίου και τέλος, του χορού της Μητροπόλεως, των όποιων διεύθυνε μέχρι του θανάτου του.

'Ενα άγνωστο έντελώς σημείο της βιογραφίας του είνε, ότι δέν λεγόταν άρχικά Πολυκράτης. 'Ο πατέρας του, ήπειρώτης, όνομαζόταν Γεώργιος Κασαντζής ή Περδικής Μόνον δέ, όταν ή μητέρα του παντρεύτηκε τον Κωνσταντίνο Πολυκράτη, πήρε τό όνομα του, άλλα κι' αυτό ύστερα από νόμιμη υιοθεσία.

Σέ ηλικία 36 ετών εξακολούθησε ακόμη να μαθητεύει στον Καντακουζηνό, μαζί με τό μακαριότη Φέρμιπο και τό σεβαστό μας συνθέτη Δ. Ρόδιο, κι' ήταν θερμώτατος θαυμαστής και όπαδός του δασκάλου του έως ότου έκείνος πέθανε. 'Ο θάνατος όμως του Καντακουζηνού έθωσε τήν ευκαιρία στον Πολυκράτη.

'Αρχισε πραγματικά από τότε να συνθέτη άδιάκοπα. Δέν ύπήρχε έκκλησιαστικό μέλος που να μή τό είχε τονίσει. Δέν ύπήρχε άφραία φωνή που να μή την είχε χρησιμοποιήσει στο χορό της έκκλησίας. Συνέθεσε όλόκληρη τη λειτουργία, συνέθεσε τροπάρια, ειρμύς, τη νεκρώσιμη άκολουθία, τό Τριόδιον και τό Πεντηκοστήριον. 'Επιλοΐτες, με άλλους λόγους τήν έκκλησία με άραιότερες και κατασκευτικές συνθέσεις, Και πολλά θυμολοίται τα Χερουβικά του και τα Κοινωνικά του, τά όποια φάλλονται και σημερα ακόμη. Οι έκκλησιαστικές του αυτές συνθέσεις έδωθησαν γρήγορα σ' όλόκληρη τήν 'Ελλάδα, κατόπιν δέ και στο έξωτερικό, στην 'Αμερική, στο Μόνχον, στο Παρίσι, στη Βουδαπέστη, στο Λονδίνο κλπ., όπου φάλλονται ακόμη.

'Εδώ πρέπει να άναφερθώ κι' αυτό τό άξιοσημείο γεγονός: 'Ότι, στον Πολυκράτη άνήκει όλόκληρη ή τιμή της εισαγωγής της τετραφώνου μουσικής εις τούς ναούς. Αυτός πρώτος δταν ανέλαβε τό χορό του 'Αγίου Γεωργίου Καρύση, έγκαινιάσει τό καθήκοντά του με τετραφώνη μουσική.

Μεταξύ των καλλιτεχνών που έβαλλαν όπό τη διεύθυνση του ήταν ό Μαραστής, ό Βλαχοπούλος, ό 'Αθανασιάδης, ό Κριανιάς, ό Βολάνης, ό Κολακοπούσης, ό Εξοστρατίου, ό Ξηρέλλης, ό Μπουδρός ακόμη και ό 'Αποστόλου.

Παράλληλως, συνέγραφε, ότι ένόμιζε πως θα συνέβαλλε στη μόρφωση του κοινού μας: «Θεωρητική της μουσικής», «'Αρμονία», «Σημειογραφία», «'Οργανική», «Μουσική 'Εγκυκλοπαίδεια», και πολλά άλλα, καθώς και μία ιστορική μελέτη: «'Η παρ' 'Ομήρω μουσική». Μερικά άπ' αυτά είνε άνέκδοτα, τό έκδοθην όμως σύγγραμμά του «'Αρμονία» διακρίνεται για τήν εκλαϊκευτική του πρόθεση και τη μεθοδική κατάταξη της ύλης του.

'Ηταν τόσο φανατικός λάτρης των ελληνικών παραδόσεων και έθιμων, ώστε δέν του ήταν δυνατό ν' άνεχθώ όποιάδήποτε παράβαση. 'Όταν άνέβηκε στο θρόνο της Μητροπόλεως 'Αθηνών ό Μητροπολίτης Μελέτιος Μεταξάκης, ό Πολυκράτης του έκάρησε τόν πόλεμο. Οι προοδευτικές άρχες του Μητροπολίτη τόν έκαμαν να γράφη κάθε μέρα σχεδόν έναντιον του άπό τίς στήλες της έφημερίδας «'Αθήνας» του Πόπ. Καταλαβαίνω λοιπόν κανείς εύκολα τήν έκπληξή του, όταν ό Μητροπολίτης Μεταξάκης τόν κάλεσε και του άνέθεσε να και τάρτιση τετραφώνου χορό για τη Μητρόπολη.

—Μακαριώτατε, που είνε, πώς είνε δυνατόν αυτό, άφοΰ εγώ γράφω τόσα έναντιον σας ;

—Αι γνώμαι σου είναι σεβαστά και είμπεριές να τίς γράφης.

—Ναι, άλλα εγώ είμαι βασιλικός και σεις βενιζελικός.

